

Versie informatie

- 2.0 Opgesteld op 27 september 2022 (LOI)
- 2.1 Aanpassingen t.b.v. inspectiebezoek op 28 augustus 2023 (MBK)
- 2.2 Aanpassingen t.b.v. bespreking schoolleiding op 20 januari 2024 (MBK)
- 2.3 Aanpassingen n.a.v. bespreking met rector op 29 januari 2024 (MBK)
- 2.4 Aanpassingen n.a.v. bespreking met jaarlaagcoördinatoren op 5 februari (MBK)

1. Doelstelling

Dit anti-pestprotocol heeft als doel dat...

- alle leerlingen zich op het Montessori Lyceum Rotterdam veilig kunnen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- door regels en afspraken zichtbaar te maken, iedereen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar kan aanspreken op deze regels en afspraken.
- door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, we alle leerlingen in de gelegenheid stellen om met plezier naar school te gaan.
- medewerkers duidelijk weten wat er van hen verwacht wordt met betrekking tot het voorkomen van pestgedrag door leerlingen.

2. Wat verstaan we onder pesten?

Van pesten is er sprake als iemand *herhaaldelijk* en *langdurig* wordt blootgesteld aan negatieve handelingen door één of meer personen. De negatieve handelingen zijn structureel tegen dezelfde persoon gericht en er is sprake van machtsongelijkheid.

- Pesten gebeurt vaak in een specifieke groep die zich kenmerkt door een onveilige en negatieve basissfeer in de groep
- Pesten verschilt daarmee duidelijk van plagen en ruzie:
- Bij plagen is het gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is geen duidelijke machtsongelijkheid aanwezig. Leerlingen sluiten elkaar niet buiten en het is vaak de bedoeling om elkaar aan het lachen te maken.
- Bij ruzie hebben leerlingen een conflict met elkaar. Ze wisselen over en weer argumenten uit op een emotioneel (boze) manier. Beide leerlingen voelen zich sterk genoeg om de confrontatie aan te gaan waardoor er geen machtsongelijkheid is.

Online pesten

Veel pestgedrag tussen leerlingen speelt zich online af op sociale media en internet. Bij online pesten oftewel cyberpesten gaat het om onder meer buitensluiten op sociale media, bedreigen, afpersen, nep-accounts maken, het verspreiden van ongewenst beeldmateriaal enz. Bij online pesten zijn de effecten merkbaar tot in het klaslokaal ook al speelt het pesten zich soms buiten school af.

3. Regels voor veilig samen leren

Docenten en ouders moeten voortdurend alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden. Steeds weer geldt hier: "Wat jij niet fijn vindt, doe dat ook niet bij een ander!"

Regel 1: Hulp vragen mag!

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van een docent niet wordt opgevat als verraad. Je mag niet klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit, dan mag je hulp aan een docent vragen. Dit wordt niet gezien als verraad.

Regel 2: Iedereen is medeverantwoordelijk

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij een docent aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer op school.

Regel 3: Samenwerken en grenzen stellen

Samenwerken zonder bemoeienissen: School en het gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om zelf het probleem voor hun kind even op lossen. Bij problemen van pesten zullen de leerjaarcoördinator en de docenten hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders.

4. De vijfsporenaanpak

Een effectieve wijze om te reageren op pesten is de zogenoemde vijfsporenaanpak. De vijfsporenaanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten:

- 1) De school
- 2) De gepeste leerling(en)
- 3) De pestende leerling(en)
- 4) De ouders van de gepeste en de pestende leerlingen
- 5) De klasgenoten

Bij alle sporen geldt:

- Neem elk signaal serieus
- Ga persoonlijk in gesprek
- Werk samen aan een oplossing
- Zorg voor een vervolgesprek

Taken binnen de school

De **mentor** is voor elke leerlingen het eerste aanspreekpunt als het gaat om pesten. De ondersteuningscoördinator is als **coördinator sociale veiligheid** verantwoordelijk voor het uitvoeren van het pestbeleid. Je kan bij diegene terecht met vragen of voor advies, in het algemeen of in concrete situaties waar (mogelijk) sprake is van pestgedrag.

Evaluatiemomenten

Dit protocol wordt elke twee jaar opnieuw geëvalueerd en zo nodig aangepast.

Bijlage 1: Vijfsporenaanpak

Spoor 1: De school

De **schoolleiding** is verantwoordelijk voor het vaststellen van het pestbeleid. De uitgangspunten zijn:

- De school zorgt dat het personeel voldoende informatie heeft over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.
- De school neemt stelling tegen het pesten.
- De school brengt de huidige situatie rond pestbeleid in kaart.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

De **ondersteuningscoördinator** ziet in de rol van coördinator sociale veiligheid toe op de uitvoering, evaluatie en bijstelling van dit anti-pestprotocol. Ook stimuleert hij of zij mee aan de deskundigheidsbevordering bij het personeel, met name de mentoren en werkt met de schoolleiding samen om het preventieve beleid rondom pesten vorm te geven, zoals bijvoorbeeld door de deelname van de Week tegen het Pesten. Ook kunnen medewerkers hier terecht met vragen over het beleid of over hoe te handelen in een specifieke situatie rondom pestgedrag.

De **mentor** is voor elke leerling het eerste aanspreekpunt in situaties waarin concreet gepest wordt. Hebben de betrokken leerlingen verschillende mentoren, dan maken ze in eerste instantie onderling afspraken. Elke mentor is verantwoordelijk voor het vastleggen van de gemaakte afspraken in het leerlingvolgsysteem. Bij gevallen van pesten die opgeschaald worden naar fase 3 of hoger worden ook de **teamleiders** van de pestende en gepeste leerlingen betrokken.

Docenten en andere medewerkers hebben vooral als rol om pestgedrag te signaleren en bij de mentor aan te geven als zij vermoedens hebben van pestgedrag. Uiteraard dienen zij ook corrigerend aan te spreken als ze getuige zijn van pestgedrag, maar het is ook van belang dat signalen in een vroeg stadium bij de mentor bekend zijn.

Spoor 2: De gepeste leerling

In het gesprek met de gepeste leerling is je belangrijkste doel om de situatie op te helderen en om samen van gedachten te wisselen over wat mogelijke oplossingen zouden kunnen zijn:

- Luister naar de leerling en neem het probleem altijd serieus.
- Informeer hoe en door wie er wordt gepest.
- Toon medeleven en benadruk de sterke eigenschappen van de leerling
- Maak duidelijk dat het niet de schuld van de leerling is dat hij of zij gepest wordt.
- Overleg met de leerling over mogelijke oplossingen.
- Zorg dat de leerling het gevoel heeft zelf aan het roer te staan, handel niet buiten de leerling om.
- Bespreek wat de leerling zelf kan doen en hoe hij of zij anders kan reageren op de pester en prijs assertief gedrag (voor jezelf opkomen) maar wel altijd zonder geweld.

- Scherm de leerling niet af door het voor hem of haar op te nemen want daarmee plaats je de gepeste leerling snel in een uitzonderingspositie
- Biedt indien nodig de leerling ondersteuning aan, bijvoorbeeld een training via SMW
- Maak een afspraak voor een vervolgesprek.

Spoor 3: De pestende leerling

In het gesprek met de pestende leerling zijn er meerdere mogelijke doelen. Het hoofddoel is natuurlijk dat het pesten stopt. Dat kan op drie manieren:

1) *Bewustwording*

Mocht de pestende leerling geen blijk geven van voldoende empathie, dan is het aan te raden om deze teweeg te brengen, bijvoorbeeld door een vraag te stellen in de vorm van “Hoe zou jij het vinden als..” of door gedetailleerd te delen hoe het dagelijks leven van de gepeste leerling wordt beïnvloed door het pesten.

2) *Gedragsverandering*

Een essentieel onderdeel van elk gesprek met een pestende leerling, is samen van gedachten te wisselen over wat de pestende leerling nodig heeft om niet te hoeven pesten. Mogelijk is de pestende leerling in een andere situatie (bijvoorbeeld thuis of op de sportvereniging) juist weer slachtoffer van pestgedrag, is de gepeste misschien ook zelf wel een pestende leerling of is er een specifieke trigger voor het pestgedrag welke kan worden weggenomen.

3) *Consequenties*

Elke gesprek met een pestende leerling moet worden afgesloten met het maken van concrete afspraken, waaraan concrete consequenties worden verbonden.

In gesprek met de pestende leerling gelden de volgende aandachtspunten:

- Bespreek met de leerling bespreken wat pesten voor een ander betekent
- Zorg dat ook de pestende leerling zich veilig voelt in het gesprek en leg uit wat jij gaat doen om het pesten te stoppen. Wees daarin helder en transparant.
- Zoeken naar de oorzaak van het pesten. Is het wellicht onhandigheid of onzekerheid, ligt er eigenlijk een ruzie aan ten grondslag, voelt de pestende leerling zich buitengesloten
- Help de leerling om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Leer de pestende leerling om niet meteen kwaad te reageren maar zich te beheersen en een stop-eerst-nadenken houding te ontwikkelen.
- Zorg dat voor de leerling de regels en afspraken duidelijk zijn en dat hij of zij zich daaraan dient te houden. Stel duidelijke grenzen en verbind daar consequenties aan.
- Biedt indien nodig de pestende leerling ook ondersteuning aan, bijv. emotieregulatie
- Maak een afspraak voor een vervolgesprek.

Omgaan met ontkenning

Het doel van het gesprek met de pestende leerling is niet om uit te komen op de volledige werkelijkheid of een aantal specifieke strafmaatregelen, maar je doel is dat het pesten stopt. Om pesten te laten stoppen, is het slechts nodig dat de pestende leerling zich distantieert van het eerder vertoonde pestgedrag. Ontkenning is een vorm van distantiëring. Wie ontkent, staat in zekere zin nu aan jouw kant, want jullie zeggen beiden dat zoiets niet zou mogen gebeuren.

Iemand die ontkent, kun je alles laten zeggen wat je nodig hebt om diegene ook daadwerkelijk te laten stoppen met pesten, door bijvoorbeeld te zeggen:

- “Fijn om te horen dat je dat niet hebt gedaan. Begrijp ik het goed dat jij het ook heel erg zou vinden als iemand zoiets doet?”
- “Wat vind je van kinderen die zulke dingen wel doen?”
- “Stel nou voor dat iemand anders zoiets wel doet, hoe zou ik daar volgens jou dan het best op kunnen reageren?”
- “Stel nou voor dat iemand anders zoiets wel doet, vind je dan ook dat er met de ouders van diegene gesproken zou moeten worden?”

Tot slot kun je ook bij ontkenning gewoon dezelfde afspraken maken en dezelfde consequenties daaraan verbinden. Vanwege de ontkenning mis je slechts de mogelijkheid om op dit moment al een consequentie eraan te verbinden, maar richting de toekomst blijft alles hetzelfde zoals dat geweest zou zijn als de leerling het pestgedrag wel zou hebben toegegeven.

Spoor 4: De ouders van de gepeste en de pestende leerling

Het is niet altijd nodig om spoor 4 te volgen, met name als het gaat om een eerste incident of melding. Dit is wel nodig wanneer:

- een leerling mogelijk gevaar loopt, ook buiten school
- het pesten voor een groot deel ook buiten school of online lijkt plaats te vinden
- meer informatie nodig is vanuit de ouders
- details boven zijn komen drijven waar ouders van behoren te weten. Houd dergelijke details nooit verborgen voor ouders.
- eerder geprobeerd is het pesten te stoppen en het pesten blijft aanhouden

In een gesprek met ouders streef je de volgende doelen na:

- Informeer de ouders over de gevoerde gesprekken
- Betrek de ouders bij de besproken oplossingen
- Neem de zorgen van ouders serieus
- Houdt de ouders op de hoogte van nieuwe pestsituaties.

- Geef ouders informatie en advies hoe zij kunnen bijdragen om het pesten te stoppen. Leg uit wat zij thuis kunnen doen, in het gesprek met hun kind.
- Verwijs ouders indien nodig door naar het ondersteuningsteam.

Spoor 5: De klasgenoten

Het is niet altijd nodig om spoor 5 te volgen. Dit is wel nodig wanneer:

- uit de gevoerde gesprekken met de pestende leerling en/of de gepeste leerling blijkt dat een significant deel van de klas op de hoogte is van het pestgedrag of daar zelfs actief aan bijdraagt
- het pestgedrag de sociale veiligheid in de klas heeft aangetast
- in de gevoerde gesprekken als oplossing is bedacht om de klas te betrekken

Klassengesprek over pesten?

Hoewel een klassengesprek over pesten in het algemeen zeker aan te raden is in de eerste weken van het schooljaar, is het niet effectief om een algemeen klassengesprek over pesten te voeren wanneer er sprake is van een specifiek incident. Wanneer een klassengesprek later in het jaar nodig wordt geacht, dan is deze niet van algemene aard, maar wordt er specifiek ingegaan op het aandeel wat een ieder speelt bij zowel het ontstane probleem als bij de oplossing daarvan. Kernwoorden hierbij zijn verantwoordelijkheid en eigenaarschap.

Mocht het in de klas bij een significant deel van de leerlingen blijken te ontbreken aan empathie, dan kan ook dit een belangrijk onderdeel zijn van het klassengesprek.

Vorbereiding klassengesprek

Het is zeer aan te raden om reeds bekend te zijn met het voeren van klassengesprekken, zodat deze tool effectief kan worden ingezet in geval van pestgedrag. Zowel de docent als de klas moeten voorafgaande aan dat klassengesprek reeds bekend zijn met hoe zo'n klassengesprek wordt gevoerd, zodat optimaal kan worden ingegaan op het specifieke doel en het klassengesprek niet rommelig en dus minder effectief zal verlopen. Overleg voor je een klassengesprek doet naar aanleiding van een concreet pestgeval altijd eerst met de teamleider van de jaarlaag. De ondersteuningscoördinator/coördinator sociale veiligheid kan helpen met de voorbereiding van een klassengesprek.

In de gesprekken met de klas of met groepjes leerlingen uit de klas houd je rekening met de volgende zaken:

- Kies voor een busopstelling of een kring. Groepjes zijn hier niet effectief.
- Stel het onderwerp vast (in dit geval het pestincident) en bewaak deze
- Hanteer gespreksregels
- Stel voornamelijk open vragen
- Zorg ervoor dat elk kind aan bod kan komen (geef bedenktijd, laat eerst opschrijven, wijs zelf een leerling aan)
- Vat tussendoor samen

- Rond beschouwend af (dus niet betogend)
- Praat met de leerlingen over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Overleg met de leerlingen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen. Laat ze een actieve rol spelen in het bijdragen aan de oplossing

Bijlage 2: Fasering aanpak pesten

We onderscheiden verschillende fasen bij het bestrijden van concreet pestgedrag. In principe worden de fasen één voor één doorlopen. Bij zeer ernstige, plotseling incidenten kan er een fase overgeslagen worden, maar probeer te voorkomen dat je te lang in een bepaalde fase blijft “hangen” en schaal tijdig op, met name in de lagere fase.

- Fase 0 Er is geen sprake van pestgedrag. Een klassengesprek over omgang met elkaar en pesten wordt preventief gevoerd in de eerste weken van het schooljaar.
- Fase 1 Leerlingen proberen er onderling samen uit te komen.
- Fase 2 Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt heeft deze het recht en de plicht het probleem aan een docent voor te leggen. Deze docent (indien niet de mentor) zal dit bespreken met de mentor van die leerlingen. De mentor gaat in gesprek met de gepeste leerling en de pestende leerling volgens de 5-sporenaanpak. Gemaakte afspraken worden vastgelegd en leerlingen bespreken thuis de gemaakte afspraken met ouders. De mentor checkt achteraf of de leerlingen thuis met hun ouders gesproken hebben.
- Fase 3 Indien de interventie van de mentor onvoldoende oplevert en het pesten voort blijft duren, of als het pesten direct een ernstige vorm aanneemt, wordt de teamleider betrokken en worden ouders geïnformeerd. In deze fase worden de ouders (spoor 4) en eventueel de klas (spoor 5) actief betrokken. Alle afspraken die in deze fase worden gemaakt worden vastgelegd en met de ouders gecommuniceerd. In dit stadium wordt ook altijd gewezen op de mogelijkheid van hulp door het ondersteuningsteam, zowel aan de gepeste als de pestende leerling als aan de ouders van beiden.
- Fase 4 Indien het pesten blijft aanhouden en/of indien leerlingen zich niet aan de gemaakte afspraken houden, kan de teamleider in overleg met de mentor disciplinaire of organisatorische maatregelen opleggen zoals nablijven of overplaatsing naar een andere klas. Deze maatregelen worden altijd in Magister vastgelegd en naar de ouders gecommuniceerd. Houdt ook in deze fase de gepeste leerling en ouders op de hoogte van de stappen die gezet worden, uiteraard met respect voor de privacy van de betrokken leerlingen.
- Fase 5 Blijft het pesten ondanks eerdere maatregelen aanhouden en is er sprake van een niet meer houdbare situatie, dan kan aan een leerling die zich niet aan de afspraken houdt in het uiterste geval een schorsing worden opgelegd, in overleg met ouders worden voorgesteld om de pester naar een andere school te laten overstappen. In zeer extreme gevallen waarin bijvoorbeeld de veiligheid van leerlingen direct in het geding is, kan een voornemen tot verwijdering van school worden uitgesproken.

